

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 47) (הורדה מדרגה עקב חיוב בבית משפט), התשס"ד-2003

1. החלפת סעיף 533 בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, במקום סעיף 533 יבוא:

"הורדה מדרגה עקב חיוב בבית משפט
533. (א) בסעיף זה –
"בעל דין" – הנידון וכן התובע הצבאי הראשי או תובע צבאי שהוסמך לכך על ידו;

"נידון" – מי שהועדה דנה בענין הורדתו מדרגה, כאמור בסעיף קטן (ב);
"שופט בדימוס" – מי שהיה שופט כמפורט להלן ויצא לקצבה או פרש:

(1) שופט צבאי-משפטי;

(2) שופט כמשמעותו בחוק בתי המשפט;

(3) שופט כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה.

(ב) אדם שנתחייב על ידי בית משפט או בית דין אחר, למעט בית דין צבאי, בעבירה שיש עמה קלון, והוא בדרגת רב סמל ראשון לפחות, בין אם הוא משרת בצבא ובין אם לאו, רשאית ועדה, בראשות שופט בדימוס שהוא קצין בדרגת אלוף משנה לפחות, להורידו מדרגתו ולקבוע את הדרגה שאליה יורד; הרכב הועדה, המקרים שבהם תרון וסדרי הדיון בה ייקבעו בפקודות הצבא, ובלבד שחבר הועדה לא יהיה מי שדרגתו נמוכה מדרגת הנידון.

ד ב ר י ה ס ב ר

שיש עמה קלון, תהיה בידי ועדה בראשות שופט בדימוס הנושא דרגת קצונה בכירה של אלוף משנה לפחות (להלן – הועדה), וכן לקבוע זכות ערעור על החלטת הועדה לפני בית הדין הצבאי לערעורים.

על פי ההסדר המוצע, תהיה הועדה רשאית להוריד מדרגתו, בדרגה אחת או יותר, אדם הנושא דרגת רב סמל ראשון ומעלה שהורשע בעבירה שיש עמה קלון, ולקבוע את הדרגה שאליה יורד, זאת, בשל האינטרס הציבורי שאדם שהורשע בעבירה כאמור לא יישא בדרגה צבאית משמעותית. יצוין כי גם היום לפי הפרשנות הניתנת לסעיף 533 לחוק, בין השאר לאור חוקי-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ניתן לפי הסעיף האמור גם להוריד אדם בדרגה ולא בהכרח לשלול אותה ממנו באופן מוחלט.

עוד מוצע לקבוע, כי לא יהיה חבר הועדה מי שדרגתו נמוכה מדרגת הנידון, וזאת בדומה להוראת סעיף 218 לחוק לענין דרגות השופטים בבתי הדין הצבאיים (לסעיף קטן (ב) המוצע).

סעיף 533 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – החוק), קובע לאמור:

"שלילת דרגה עקב חיוב בבית משפט

533. אדם שנתחייב על ידי בית משפט או בית דין אחר בעבירה שיש בה משום קלון, והוא בעל דרגה, בין אם הוא משרת בצבא ובין אם לאו, רשאי הרמטכ"ל באישור שר הביטחון, לשלול ממנו את דרגתו."

חוקי-יסוד: כבוד האדם וחירותו, מעגן את זכות האדם לכבוד כזכות יסוד. בשל היותה של זכותו של אדם לשאת דרגה צבאית, שאותה השיג בעמל רב, זכות הקשורה לכבודו כאדם אשר פגיעה בה היא פגיעה בכבודו, ראוי כי ההליך בדבר בחינת פגיעה בזכות האמורה לא יהיה הליך מינהלי, אלא הליך הנושא אופי שיפוטי.

לפיכך מוצע להחליף את סעיף 533 לחוק ולקבוע, כי הסמכות להורדה בדרגה של אדם שהורשע בעבירה

1 ס"ח התשט"ו, עמ' 171; התשס"ג, עמ' 202.

(ג) נידון אשר הועדה החליטה להורידו מדרגתו כאמור בסעיף קטן (ב), וכן התובע הצבאי הראשי או תובע צבאי שהוסמך לכך על ידו, רשאים לערער על החלטת הועדה לפני בית הדין הצבאי לערעורים.

(ד) התקופה להגשת ערעור כאמור בסעיף קטן (ג) היא שלושים ימים מיום מתן החלטת הועדה; ניתנה ההחלטה שלא במעמד בעל דין, יחל מנין התקופה להגשת הערעור, לגבי בעל דין שהחלטה ניתנה שלא במעמדו. מן היום שבו נמסרה לו הודעה על החלטת הועדה; נשיא בית הדין הצבאי לערעורים רשאי, לבקשת בעל דין, להרשות הגשת ערעור לאחר שעברו התקופות האמורות.

(ה) בערעור על החלטת הועדה כאמור בסעיף קטן (ג) יידון בית הדין הצבאי לערעורים בשופט צבאי-משפטאי אחד, ואולם רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים לקבוע כי הערעור יידון לפני מותב של שלושה שופטים, ששניים מהם לפחות יהיו שופטים צבאיים-משפטאים; בערעור כאמור בסעיף קטן זה לא ישב מי שדרגתו נמוכה מדרגת הנידון.

ד ב ר י ה ס ב ר

אחד ורשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים לקבוע כי הערעור יידון לפני מותב מורחב כמפורט בסעיף המוצע, ובלבד שבערעור לא ישב מי שדרגתו נמוכה מדרגת הנידון (לסעיף קטן (ה) המוצע).

הצעת החוק פורסמה בהצעות חוק - הממשלה 50, מיום כ"ח בתמוז התשס"ג (28 ביולי 2003), עמ' 600, והיא מתפרסמת כעת בשנית.

מוצע לקבוע כי נידון אשר הועדה החליטה להורידו מדרגתו וכן התובע הצבאי הראשי או תובע צבאי שהוסמך לכך על ידו, רשאים לערער על החלטת הועדה בתוך שלושים ימים, ואולם רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, לבקשת בעל דין, להאריך תקופה זו (לסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) המוצעים).

כמו כן מוצע לקבוע כי בערעור על החלטת הועדה יידון בית הדין הצבאי לערעורים בשופט צבאי-משפטאי

